

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9CdoR/2/2026
Identifikačné číslo spisu: 2224202734
Dátum vydania rozhodnutia: 16.06.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:2224202734.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľky K. E. N., rodenej I., narodenej XX. R. XXXX, H., C. XXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Krivak & Co, s. r. o., Bratislava, Gajova 13, IČO: 36 863 475, o návrhu navrhovateľky na osvojenie maloletého dieťaťa E. N., narodenej X. K. XXXX, H., C. XXX/XX, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda, dieťa matky K. O. C. N., narodenej XX. K. XXXX, H., C. XXX/XX, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 15P/137/2024, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. augusta 2025 sp. zn. 13CoP/65/2025, takto

rozhodol:

Dovolenie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Dunajská Streda (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 15P/137/2024-75 zo 7. novembra 2024 zamietol návrh navrhovateľky na osvojenie maloletej E. N., narodenej X. K. XXXX; žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie odôvodnil rozhodnutie po právnej stránke ustanoveniami čl. 1, 2 a 5, § 1 ods. 1 a 2, § 97 ods. 1, § 98, § 100 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), čl. 8 ods. 1 a 2, čl. 12 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), čl. 10 ods. 2 Listiny základných ľudských práv a slobôd, čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Dospel k záveru, že neboli splnené podmienky pre vyhovieť návrhu na osvojenie maloletej E. Z výpisu zo zápisu sobáša z 31. októbra 2023 vydaného Matričným úradom - Zväz pre matričné úrady a štátne občianstvo H. O. A. A., W. W., preloženého do slovenského jazyka, súd prvej inštancie zistil, že navrhovateľka a matka maloletej uzatvorili dňa 17. júna 2023 manželstvo v Rakúskej republike. Maloletá E. sa narodila X. K. XXXX na území Slovenskej republiky, je občanom Slovenskej republiky, otec nie je v rodnom liste uvedený. S poukazom na zákon o rodine a čl. 41 Ústavy, ktorý zakotvuje, že manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou,

dospel súd prvej inštancie k záveru, že v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky nie je možné, aby do manželstva vstúpili osoby rovnakého pohlavia. Z toho istého dôvodu nie je možné (s odkazom na výhradu verejného poriadku) ani uznať manželstvá osôb rovnakého pohlavia uzatvorené v krajinách, kde to možné je. Preto súd prvej inštancie nemohol na navrhovateľku nazerať ako na manželku matky maloletého dieťaťa.

1.2. K otázke osvojenia maloletej súd prvej inštancie uviedol, že v zmysle § 100 ods. 1 a 2 zákona o rodine ako spoločné dieťa môžu maloletého osvojiť len manželia. Iné páry, bez ohľadu na pohlavie (napr. druh a družka), takéto oprávnenie nemajú. Ide o prejav zásady preferencie rodín založených manželstvom pred inými formami rodiny v slovenskom právnom poriadku. Táto skutočnosť je daná najmä úlohou, ktorú môže v zmysle zákona dosiahnuť len manželstvo, a to vytvorenie trvalého a harmonického spoločenstva, čo je v súlade s cieľom osvojenia a tým dosiahnutia najlepšieho záujmu dieťaťa. Keďže účastníčky tohto konania nebolo možné z pohľadu slovenského právneho poriadku považovať za manželov, ich návrhu na osvojenie maloletej nemohol súd prvej inštancie vyhovieť, a to bez ohľadu na fakticitu rodinných väzieb či vzťahov. Dohovor neukladá povinnosť štátom umožniť osobám rovnakého pohlavia uzatvoriť manželstvo. A zároveň čl. 8 Dohovoru negarantuje právo na adopciu, no rozhodovanie o žiadosti nesmie byť diskriminačné. Súd prvej inštancie poukázal na judikatúru ESĽP, podľa ktorej postavenie párov rovnakého pohlavia nie je porovnateľné s postavením manželov a je v právomoci štátov upraviť, či budú mať registrovaní partneri právo na adopciu. Platný právny poriadok Slovenskej republiky neumožňuje tzv. „priosvojenie“ dieťaťa inou osobou (druhom/družkou), ale len manželom/ manželkou rodiča dieťaťa, čo nie je diskriminačné, pretože k diskriminácii by dochádzalo za situácie, kedy by štát umožnil adopciu nezosobášeným heterosexuálnym párom a neumožnil by ju nezosobášeným homosexuálom, čo ale nie je prípad legislatívneho ukotvenia inštitútu osvojenia v slovenskom práve.

1.3. Súd prvej inštancie poukázal aj na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 6/20, Pl. ÚS 10/15 a na rozsudok ESĽP z 22. júna 2004 vo veci Pini a ostatní proti Rumunsku, v zmysle ktorých právo osvojiť, či právo byť osvojený nie je základným právom chráneným ústavným poriadkom či medzinárodnými zmluvami. ESĽP v bode 136 rozhodnutia X. a ďalší proti Rakúsku z 19. februára 2013 zdôraznil, že čl. 8 Dohovoru nezaväzuje členské štáty k rozšíreniu práva na osvojenie druhým rodičom na tie páry, ktoré neuzavreli manželstvo. Slovenský právny poriadok tak v súlade s vyššie uvedeným poskytuje manželstvu špecifický status odlišujúci ho od spolužitia nezosobášených párov. ESĽP sa taktiež opakovanne vyslovil, že na právnu úpravu, ktorá neumožňuje osvojenie druhým rodičom u nezosobášených párov, nie je možné nahliadať ako na zásah do rodinného života (obdobne bod 30 nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 10/15). Ďalej súd prvej inštancie poukázal na rozsudok ESĽP z 24. júna 2010 vo veci Schalk a Kopf proti Rakúsku, kde sa uvádza, že „práva párov rovnakého pohlavia treba vnímať ako vyvíjajúcu sa otázku, v ktorej neexistuje konsenzus a v ktorej je daný široký priestor pre voľnú úvahu členských štátov týkajúcu sa načasovania prijatia legislatívnych zmien“ (bod 105). Súčasne ESĽP v tej istej veci zaujal stanovisko, podľa ktorého „sú členské štáty podľa čl. 12 Dohovoru, ako aj čl. 14 Dohovoru v spojení s čl. 8 Dohovoru oprávnené obmedziť právo na uzavretie manželstva len na osoby opačného pohlavia“ (bod 109).

1.4. Súd prvej inštancie odmietol argumentáciu navrhovateľky, že v zmysle judikatúry ESĽP (rozsudky z 13. decembra 2007 vo veci Emonet a ostatní proti Švajčiarsku a z 19. februára 2013 vo veci X. a ďalší proti Rakúsku) musí byť faktický rodinný život štátom uznaný, pretože ad absurdum by to muselo platiť aj v situáciách medzinárodného únosu dieťaťa, či obchodovania s deťmi alebo v situácii obchádzania zákona. Možnosť či nemožnosť uznať faktickú životnú realitu (umožnením osvojiť, resp. „priosvojiť“ dieťa) vyplýva z úpravy v zákone o rodine, ktorý neumožňuje „priosvojenie“ dieťaťa partnerom/partnerkou rodiča dieťaťa, nech je faktická realita ich života akákoľvek. Medzinárodné zmluvy i rozhodovacia prax ESĽP plne rešpektujú právo jednotlivých štátov prijať takú úpravu osvojenia, aká jestvuje i v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky. Zvlášť ESĽP sa opakovanne vyslovil tak, že na právnu úpravu, ktorá neumožňuje osvojenie druhým rodičom u nezosobášených párov, nie je možné nahliadať ako na zásah do rodinného života.

1.5. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na základe odvolania navrhovateľky rozsudkom z 26. augusta 2025 sp. zn. 13CoP/65/2025 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“); vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 CSP, § 52 CMP).

2.1. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, ktoré považoval za dostatočné, vecne správne a súladné s najlepším záujmom maloletej. Zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v podmienkach platného právneho poriadku Slovenskej republiky nie je možné, aby do manželstva vstúpili osoby rovnakého pohlavia, nakoľko manželstvo ako jedinečný zväzok muža a ženy na území Slovenskej republiky požíva osobitný status. Z tohto dôvodu nebolo možné uznať manželstvo uzatvorené medzi navrhovateľkou a matkou maloletej v Rakúskej republike. Mal zato, že takáto právna úprava neporušuje základné práva navrhovateľky, matky maloletej, ako ani samotnej maloletej E. a že sleduje najlepší záujem maloletej. Dohovor negarantuje osobám rovnakého pohlavia právo na adopciu (s tým, že rozhodovanie o žiadosti nesmie byť diskriminačné). Právo na rešpektovanie rodinného a súkromného života fyzickej osoby nezahŕňa aj právo fyzickej osoby na osvojenie maloletého dieťaťa, s ktorým žije v spoločnej domácnosti. Podľa judikatúry ESLP postavenie párov rovnakého pohlavia nie je porovnateľné s postavením manželov a je v právomoci štátov upraviť, či budú mať registrovaní partneri právo na adopciu. Platný právny poriadok Slovenskej republiky neumožňuje „priosvojenie“ dieťaťa inou osobou (druhom/družkou rodiča dieťaťa), ale len manželom/manželkou rodiča dieťaťa, čo odvolací súd nepovažoval za diskriminačné, a to ani vo vzťahu k maloletej.

2.2. Za nedôvodnú považoval odvolací súd námietku navrhovateľky, že súd prvej inštancie jej návrh zamietol iba z dôvodu, že manželstvo navrhovateľky a matky maloletej nie je v Slovenskej republike platné na základe uplatnenia výhrady verejného poriadku. Poukázal na bod 33 rozsudku súdu prvej inštancie, z ktorého je zrejmé, že súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní vo veci samej dôsledne zaoberal aj najlepším záujmom maloletej E. a právnou úpravou osvojenia maloletého dieťaťa v § 100 ods. 1 zákona o rodine. Odvolací súd ďalej vyložil, že v súlade s citovaným ustanovením zákona o rodine žiadna iná spoločujúca dvojica (bez ohľadu na pohlavie) nemôže osvojiť dieťa ako spoločné. Slovenské rodinné právo je postavené na zásade preferencie rodiny založenej manželstvom pred inými formami rodiny. Za takéhoto právneho stavu by spoločné osvojenie dieťaťa inými osobami ako manželmi neposkytovalo dostatočné záruky, že cieľ osvojenia - dosiahnuť najlepší záujem dieťaťa - bude skutočne naplnený. To platí aj v prípade osvojenia dieťaťa manželom/manželkou jeho rodiča. Podľa platnej právnej úpravy nemožno vysloviť osvojenie dieťaťa osobou, ktorá nie je manželom/manželkou rodiča dieťaťa.

2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu záujmy maloletej, medzi ktoré patrí aj ochrana jej statusových práv, chránené zákonnou úpravou osvojenia, majú prednosť pred potrebou ochrany maloletej pred údajným, navrhovateľkou tvrdným ohrozením jej bezpečnosti a stability v dôsledku nezaloženia vyživovacej povinnosti navrhovateľky k maloletej, práva maloletej stať sa dedičkou po navrhovateľke, a napokon aj ohrozením jej bezpečnosti a stability, ak navrhovateľka nebude oprávnená maloletú, ako jej zákonný zástupcu zastupovať pri riešení rôznych hypoteticky možných núdzových situácií, pri ktorých v čase rozhodnom pre ich riešenie nebude môcť byť prítomná jej biologická matka. Za nedôvodnú označil odvolací súd námietku navrhovateľky, že ak súd prvej inštancie konštatoval, že uvedené obavy navrhovateľky sú riešiteľné s využitím existujúcich prostriedkov hmotného práva, vlastne uznal, že takéto riziká a ohrozenia maloletej existujú a potom ak existujú, neposkytol maloletej náležitú ochranu pred nimi. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynulo, že maloletá nie je toho času v žiadnom ohrození.

2.4. K námietke navrhovateľky, že v danom prípade existencia tzv. sociálneho rodičovstva je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa článku 8 Dohovoru odvolací súd uviedol, že zákon o rodine neumožňuje „priosvojenie“ dieťaťa v nezosobášenom páre a ani z rozhodovacej činnosti ESLP nevyplýva povinnosť štátu umožniť prístup k osvojeniu a Dohovor nezaväzuje členské

štáty k rozšíreniu práva na osvojenie druhým rodičom na tie páry, ktoré neuzavreli manželstvo a nevyplyva z neho ani, že obsahom práva na rodinný život je aj právo na osvojenie maloletého dieťaťa. Odvolací súd sa stotožnil aj s názorom súdu prvej inštancie, že nedošlo k diskriminácii maloletej, pretože zákonná úprava osvojenia v § 100 ods. 1 zákona o rodine chráni práva a oprávnené záujmy maloletej na riadny rodinný život, a teda sleduje jej najlepší záujem. Preto ani nebol žiaden dôvod, aby súd prvej inštancie v rozhodnutí zdôvodňoval, prečo takúto právnu úpravu, ktorá je len podľa názoru navrhovateľky v rozpore s najlepším záujmom maloletej, pri rozhodovaní uprednostnil pred právom maloletej, aby bolo rozhodnuté v jej najlepšom záujme.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala navrhovateľka (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. K vade v zmysle § 420 písm. f) CSP malo dôjsť podľa názoru dovolateľky v dôsledku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré označila za vnútorne rozporné, zmätočné a arbitrárne, pričom namietala, že odvolací súd nereagoval na jej podstatné odvolacie argumenty. Poukazovala na porušenie čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, v zmysle ktorého je posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa prvoradé a ak má právne ustanovenie viac výkladov, treba uprednostniť výklad slúžiaci najlepšiemu záujmu dieťaťa a rozhodovací proces musí zahŕňať posúdenie možného vplyvu (pozitívneho alebo negatívneho) rozhodnutia na dieťa. Odvolací súd pochybenie súdu prvej inštancie nenapravil a nevysporiadal sa s argumentom navrhovateľky, že rozdielne zaobchádzanie s deťmi podľa postavenia ich rodičov (heterosexuálnych vs. homosexuálnych) môže predstavovať formu zakázanej diskriminácie maloletej.

3.2. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka položila dovolacie otázky, doposiaľ neriešené dovolacím súdom v znení:

(1.) Má v konaní o „priosvojení“ dieťaťa druhým manželom prednosť výhrada verejného poriadku Slovenskej republiky, uplatnená ako abstraktný princíp na posúdenie platnosti manželstva v Slovenskej republike, pred konkrétnym, individuálne zisteným najlepším záujmom konkrétneho dieťaťa, v ktorého najlepšom záujme „priovsvojenie“ na základe vykonaného dokazovania zrejme je, ak je osvojenie navrhované osobou (sociálnym rodičom), ktorá je v manželstve s biologickým rodičom dieťaťa rovnakého pohlavia uzavretom podľa práva iného členského štátu Európskej únie, ktoré nie je možné uzavrieť podľa právneho poriadku Slovenskej republiky?

(2.) Je v súlade so základným právom dieťaťa na rozhodnutie v jeho konkrétne zistenom individuálnom najlepšom záujme, ak dôjde k zamietnutiu návrhu na „priovsvojenie“ za situácie, kedy právny poriadok Slovenskej republiky paušálne a neindividualizovane vylučuje možnosť „priovsvojenia“ dieťaťa sociálnym rodičom, ktorý je v manželstve s biologickým rodičom rovnakého pohlavia uzavretom podľa práva iného členského štátu Európskej únie, čím znemožňuje posúdenie konkrétneho, individuálneho najlepšieho záujmu konkrétneho dieťaťa, hoci je zrejmé, že dieťa vníma oboch partnerov (manželov) rovnakého pohlavia ako svojich rodičov a osvojenie by bolo v najlepšom záujme tohto konkrétneho dieťaťa?

(3.) Predstavuje nedovolené rozdielne zaobchádzanie v konaní o „priovsvojení“ dieťaťa na základe jeho iného postavenia to, keď dieťa, ktoré má biologického a sociálneho rodiča rovnakého pohlavia, ktorí sú v manželstve uzavretom podľa práva iného členského štátu Európskej únie, oproti dieťaťu heterosexuálneho biologického a sociálneho rodiča, ktorí sú v manželstve, porušenie základného práva byť diskriminovaným podľa článku 14 Dohovoru, 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva detí narodených v manželstve aj mimo manželstva mať rovnaké práva podľa článku 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky?

3.3. Dovolateľka tvrdila, že aj v prípade uplatnenia výhrady verejného poriadku je súd povinný vychádzať z najlepšieho záujmu dieťaťa. Aplikácia výhrady nesmie viesť k porušeniu základných práv a už vôbec nie k porušeniu práv dieťaťa (rozhodnutia EŠLP Wagner a J.M.W.L. proti Luxembursku, Mennesson proti Francúzsku). Ak rozhodnutie súdu zasahuje do rodinného života dieťaťa, je štát povinný preukázať, že tento zásah je nevyhnutný a zodpovedá jeho individuálnemu záujmu. Uplatnenie výhrady verejného poriadku v prejednávanej veci zo strany súdov bolo podľa dovolateľky v rozpore s

najlepším záujmom maloletej. Odmietnutie uznať účinky cudzieho manželstva nechráni žiaden konkrétny záujem maloletej. Pre účely konania o „priosvojenie“ bolo potrebné považovať manželstvo dovolateľky a matky maloletej za platné aj v slovenskom právnom poriadku.

3.4. K druhej právnej otázke dovolateľka zastávala názor, že s článkom 3 ods.1 Dohovoru o právach dieťaťa nie je zlučiteľná taká aplikácia § 100 ods. 1 zákona o rodine, ktorá paušálne a bez individualizácie vylučuje možnosť „priosvojenia“ dieťaťa párom rovnakého pohlavia, a tým súdom znemožňuje posúdiť konkrétny, individuálne zistený najlepší záujem dieťaťa. Uvedené je v priamom rozpore s podstatou práva dieťaťa na rozhodnutie v jeho najlepšom záujme. V prejednáwanej veci pritom bolo preukázané, že maloletá žije v stabilnom rodinnom prostredí a vníma dovolateľku a svoju matku ako rodičov. Paušálne vylúčenie „priosvojenia“ pre páry rovnakého pohlavia prakticky znamená penalizáciu dieťaťa za právny status svojich rodičov a popretie práva dieťaťa na rodinný život a identitu. Poukázala na vnútorný rozpor právnej úpravy zákona o rodine, ktorý v čl. 5 ustanovuje, že záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní o všetkých jeho veciach, avšak v § 100 ods. 1 zákon mechanicky vylúčil celé kategórie detí a tým pádom aj individuálne posúdenie ich najlepšieho záujmu. Súdby boli v tomto prípade povinné uplatniť eurokonformný výklad citovaných ustanovení, prípadne analógiu legis či iuris, aby zabránili porušeniu základných práv dieťaťa.

3.5. Dovolaťka napokon namietala nesprávne právne posúdenie otázky diskriminácie maloletej súdmi nižšej inštancie. Poukázala na rozhodovaciu činnosť ESLP, napr. vo veci E. B. proti Francúzsku, v zmysle ktorého je zákaz diskriminácie možné uplatniť aj na konania o osvojení, a to na základe článku 8 Dohovoru. Toto posúdenie si vyžadovalo aplikáciu testu rovnosti s dôrazom na najlepší záujem maloletej, čo však súdy nižšej inštancie neurobili. Navyiac súdy mali skúmať, či existuje dôvod ospravedlnenia rozdielneho zaobchádzania, pričom dovolateľke nebol zrejmý žiadny takýto dôvod. Konštatovala, že odopretie možnosti osvojenia neposkytuje dieťaťu žiadnu ochranu, znižuje rozsah jeho právnej istoty a rodinného bezpečia, hoci iné porovnateľné deti tieto garancie majú. Takéto rozdielne zaobchádzanie označila dovolateľka za ústavne neakceptovateľné, zasahujúce do rodinného života maloletej a základného práva, aby bolo rozhodnuté v jej najlepšom záujme.

4. Matka sa k podanému dovolaniu nevyjadřila.

5. Kolízny opatrovník súhlasil sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu v celom rozsahu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty účastníkov konania, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a odvolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

8. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

10. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. V prvom rade bolo potrebné preskúmať prípustnosť dovolania, ktorú dovolateľka odvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti účastníka konania, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentmi vznesenými účastníkmi konania a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (napr. García Ruiz proti Španielsku, Vetroenko proti Moldavsku, Kraska proti Švajčiarsku). Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, najmä pod vplyvom judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), zaujal stanovisko, že za porušenie práva účastníka konania na spravodlivý proces treba považovať aj nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami účastníka konania. Porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa účastníkovi konania okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia, odníma možnosť náležite argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Zjavný nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia teda je porušením práva na spravodlivé súdne konanie a táto vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúci je výlučne záver odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (napr. sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/213/2021). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k tvrdeným vadám zmätočnosti, pričom takéto vady v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

15. Ak dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie či arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd aj ústavný súd opakovane uvádzajú, že odôvodnenie rozhodnutia v odvolacom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

16. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo

možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06).

17. K arbitrárnosti rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd uviedol, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). V preskúmvanej veci dovolací súd zistil, že odvolací súd sa nielen stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie ako vecne správnym, ale sám tiež reagoval na odvolacie námietky a na potvrdenie správnosti doplnil ďalšie dôvody. Súd prvej inštancie aj odvolací súd sa vyjadrili k otázke najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa, keď uviedli, že zákonná požiadavka, aby ako spoločné dieťa mohli osvojiť dieťa len manželia, resp., aby si dieťa mohol „priosvojiť“ len manžel rodiča dieťaťa, nie je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, a to ani vo všeobecnosti, ani vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam na strane maloletej E.. Táto zákonná požiadavka preferovaním rodinných vzťahov založených na manželstve chráni stabilitu výchovného prostredia dieťaťa. Osvojenie dieťaťa inými osobami ako manželmi, resp. manželom/manželkou jeho rodiča, by neposkytovalo dostatočné záruky, že bude skutočne naplnený cieľ osvojenia - dosiahnuť najlepší záujem dieťaťa. Pokiaľ zákon o rodine umožňuje „priosvojenie“ dieťaťa len manželom/manželkou jeho rodiča, nemôže súd bez splnenia podmienky platného manželstva, ktorému boli na území Slovenskej republiky priznané právne účinky, pristúpiť k posudzovaniu individuálnych okolností na strane žiadateľa a dieťaťa.

18. Súd sa vyjadril aj k námietke diskriminácie párov rovnakého pohlavia, prípadne rozdielneho zaobchádzania s deťmi podľa sexuálnej orientácie ich rodičov. K tomu s odkazom na judikatúru EŠLP uviedli, že na právnu úpravu, ktorá neumožňuje osvojenie druhým rodičom u nezosobášených párov, nie je možné nahliadať ako na zásah do rodinného života. Takáto právna úprava nie je diskriminačná, pretože vyžaduje pre osvojenie dieťaťa splnenie podmienky uzavretia manželstva s rodičom dieťaťa bez ohľadu na to, či ide o pár rovnakého pohlavia alebo o heterosexuálny pár. Poznamenali tiež, že Dohovor negarantuje osobám rovnakého pohlavia právo na adopciu. Právo na rešpektovanie rodinného a súkromného života fyzickej osoby nezahŕňa právo na osvojenie maloletého dieťaťa, s ktorým žije v spoločnej domácnosti. Je v právomoci štátov upraviť, či budú mať páry rovnakého pohlavia právo na adopciu. V súčasnosti v podmienkach Slovenskej republiky platí úprava, podľa ktorej rodičmi dieťaťa sú matka a otec; matkou dieťaťa je žena a otcom dieťaťa je muž (Čl. 41 ods. 2 Ústavy) a osvojiť maloleté dieťa môžu manželia alebo jeden z manželov, ktorý žije s niektorým z rodičov dieťaťa v manželstve (Čl. 41 ods. 5 Ústavy). V čase rozhodovania súdov nižšej inštancie uvedené ustanovenia Ústavy ešte neboli prijaté, ale obdobná úprava bola obsiahnutá v zákone o rodine (čl. 1, § 1 ods. 1 a 2, § 97 ods. 1, § 100 ods. 1 a 2) a sudy ju správne aplikovali.

19. Súd prvej inštancie a odvolací súd nemohli v tomto konaní rozhodnúť o uznaní manželstva navrhovateľky s matkou maloletej E., uzavretého v Rakúsku, resp. priznať tomuto manželstvu právne účinky v Slovenskej republike. Pre priznanie právnych účinkov v Slovenskej republike totiž zákon vyžaduje zápis manželstva uzavretého štátnymi občanmi Slovenskej republiky na území iného štátu do osobitnej matriky, vedenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov. Nedôvodné je teda tvrdenie dovolateľky, že pre účely konania o „priosvojenie“ bolo potrebné považovať jej manželstvo s matkou maloletej za platné aj v slovenskom právnom poriadku. Bez zápisu manželstva v osobitnej matrike to možné nie je. Všeobecné sudy nemôžu v konaní o osvojenie dieťaťa alebo v akomkoľvek inom sporovom či mimosporovom súdnom konaní priznať právne účinky manželstvu, ktoré uzavreli občania Slovenskej republiky v inom štáte. Takúto právomoc zákon priznáva výlučne osobitnej matrike, teda správnomu orgánu. Bez zápisu manželstva v osobitnej matrike nebolo možné v tomto súdnom konaní považovať navrhovateľku za manželku matky maloletej E., Pokiaľ teda súd prvej inštancie uviedol, že návrhu nemohol vyhovieť z dôvodu, že účastníčky tohto konania nebolo možné z pohľadu slovenského právneho poriadku považovať za manželov, pričom zákon o rodine neumožňuje tzv. „priosvojenie“ dieťaťa inou osobou, ale len manželom/manželkou rodiča dieťaťa, nebolo toto odôvodnenie ani arbitrárne, ani nedostatočné.

20. Rozhodnutie súdov o zamietnutí návrhu na osvojenie dieťaťa manželkou jeho rodiča z dôvodu, že žiadateľka nie je na území Slovenskej republiky považovaná za manželku rodiča dieťaťa, nepredstavuje ani odmietnutie prístupu k súdu (denegatio iustitiae), keďže manželstvo s rodičom dieťaťa je v tomto prípade hmotnoprávnou podmienkou osvojenia v zmysle § 100 ods. 1 zákona o rodine. Navrhovateľka ani netvrdila, že jej manželstvo s matkou dieťaťa bolo na Slovensku zapísané do osobitnej matriky, teda že mu boli priznané právne účinky, prípadne že o zápis manželstva do osobitnej matriky požiadala. Takáto skutočnosť nevyplyvala ani zo súdneho spisu. K prepisu sobášneho listu do matriky členského štátu ako podmienke priznania právnych účinkov manželstva v inom členskom štáte sa nedávno vyjadril aj Súdny dvor v rozsudku z 25. novembra 2025 vo veci C-713/23 Trojan vs. Wojewoda Mazowiecki. Pokiaľ navrhovateľka nepožiadala o zápis jej manželstva s matkou dieťaťa do osobitnej matriky, ich manželstvu uzatvorenému v Rakúsku nebolo možné priznať právne účinky na území Slovenskej republiky, teda nebolo možné ich na Slovensku považovať za manželov/manželky.

21. Z uvedeného vyplýva, že dovolací súd v preskúmvanej veci nezistil existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolanie preto nie je vo vzťahu k tejto namietanej vade prípustné a dovolací súd ho odmietol v súlade s ustanovením § 447 písm. c) CSP.

22. Pokiaľ ide o dovoláciu námietku týkajúcu sa nesprávneho právneho posúdenia veci, podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

23. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

24. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Právna otázka, ktorej vyriešenie nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu, teda ktorej vyriešenie nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

25. Vo všetkých troch dovolateľkou nastolených právnych otázkach je ako skutkové východisko obsiahnutý predpoklad, že žiadateľ o osvojenie dieťaťa je v manželstve s rodičom dieťaťa (že ide o konanie o „priosvojenie“ dieťaťa manželom jeho rodiča). Takýto predpoklad však, ako už bolo uvedené vyššie, nebol v preskúmvanej veci naplnený. Navrhovateľku a matku maloletej nebolo možné z pohľadu slovenského právneho poriadku považovať za manželov/manželky. Odvolací súd teda v tomto konaní neriešil otázky (1.) či má prednosť výhrada verejného poriadku pred individuálne zisteným najlepším záujmom konkrétneho dieťaťa, ak je osvojenie navrhované osobou, ktorá je v manželstve s biologickým rodičom rovnakého pohlavia, (2.) či je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa vylúčenie možnosti „priosvojenia“ dieťaťa osobou, ktorá je v manželstve s biologickým rodičom rovnakého pohlavia, (3.) či odlišné zaobchádzanie s dieťaťom, ktoré má biologického a sociálneho rodiča rovnakého pohlavia, ktorí sú v manželstve, oproti dieťaťu heterosexuálneho biologického a sociálneho rodiča, ktorí sú v manželstve, predstavuje nedovolené rozdielne zaobchádzanie. Keďže manželstvu navrhovateľky a matky maloletej E. neboli zápisom do osobitnej matriky priznané účinky na území Slovenskej republiky, nebolo možné ich považovať za manželov. To, že sa súdy nižšej inštancie vyjadrili aj k možnosti uznania manželstva, čo ale nepatrí do právomoci všeobecných súdov, prípadne k otázke najlepšieho záujmu maloletej, nič nemení na tom, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu bola v tomto prípade podstatná len otázka, či je možné navrhovateľku a matku maloletej považovať za manželov/manželky s účinkami na území Slovenskej republiky. Keďže dospel k záveru, že to možné nie je, nemal dôvod zaoberať sa

otázkami, ktoré v dovolaní nastolila dovolateľka.

26. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že právne otázky predložené dovolateľkou neboli otázkami, od vyriešenia ktorých záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V dôsledku toho bolo potrebné dovolanie žalovanej v tejto časti odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP ako odôvodnené neprípustnými dovolacími dôvodmi.

27. Keďže dovolateľka v dovolaní žiadala, aby dovolací súd rozhodol aj o povinnosti nahradiť jej trovy dovolacieho konania (§ 57 CMP), je súčasťou tohto rozhodnutia aj výrok o trovách. Dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1, § 52 a § 58 CMP. Keďže neboli dané dôvody na priznanie náhrady trov konania podľa § 54 ani podľa § 55 CMP, dovolací súd aplikoval základnú úpravu náhrady trov mimosporového konania ustanovenú v § 52 CMP, podľa ktorej žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.